

LBRIS

We know
books

*Colecția Communio este coordonată de
Alin Sebastian Tat*

Josef Pieper

Philosophie – Kontemplation – Weisheit

© Johannes Verlag Einsiedeln, 1991

© Galaxia Gutenberg, 2022, pentru prezenta
ediție

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
a României**

PIEPER, JOSEF

Filosofie, conemplație, înțelepciune / Josef Pieper

trad. din lb. germană de Alexandru Bejinariu.

Târgu Lăpuș: Galaxia Gutenberg, 2022

ISBN 978-973-141-970-1

I. Bejinariu, Alexandru (trad.)

1

www.galaxiagutenberg.ro

Editura Galaxia Gutenberg

435600 Târgu-Lăpuș, str. Florilor nr. 11

Tel/fax: 0264-243616; mobil: 0723-377599

e-mail: contact@galaxiagutenberg.ro

PRINTED IN ROMANIA

Josef Pieper

Filosofie Contemplație Înțelepciune

Traducere din limba germană de
Alexandru Bejinariu

Galaxia Gutenberg
2022

Cuprins

Sinopsis	7
Contemplația pământească	9
Despre conceptul de filosofie al lui Platon	21
Posibilul viitor al filosofiei	59
Discipoli	79
Filosofie și înțelepciune	99
Referințe	105

Sinopsis

Contemplația pământească – necondiționată de claustrul și de celula monahală, contemplația poate avea loc în viața de zi cu zi a oricărui, nefiind nici măcar nevoie să i se cunoască denumirea.

Despre conceptul de filosofie al lui Platon – știința este, după cum spune atât Platon, cât și elevul său Aristotel, mai necesară decât filosofia; totuși aceasta din urmă are o demnitate mai înaltă, care, însă, constă în faptul că doar cel care filosofează menține trează întrebarea neliniștitoare, căreia nu i se poate niciodată răspunde în mod exact, în ce anume constă adevărata

LIBRIS | We know books
viață umană ca atare, ce devine posibilă după ce toate cele „necesare vieții” au fost puse la dispoziție.

Posibilul viitor al filosofiei – a distinge teologia de filosofie are sens și este necesar; a le *despărți* una de cealaltă înseamnă însă sterilitate pentru teologie, și uciderea filosofiei.

Discipolii – la fel precum acei tineri denumiți în dialogurile platonice, cu o ironie plină de iubire, neștiutori (dar tocmai că *nu* „fără speranță”), cel care filosofează cu adevărat nu se oprește nicicând din învățat.

Filosofie și înțelepciune – dorința iubitoare de a vedea, care este sensul original al cuvântului *filo-sofia*, țintește în cele din urmă către ceva care se află dincolo de tot ce poate fi văzut.

Contemplația pământească

Pentru marea tradiție, este un adevăr de la sine înțeles și incontestabil că alinarea definitivă cu licoarea fericirii are și va avea loc, în maniera privirii, de partea cealaltă a morții. Însă această expresie eshatologică referitoare la desăvârșirea ultimă a fost întotdeauna înțeleasă în așa fel încât ne spune și ceva despre omul de aici, cel pământean. Și omul întrupat, istoric este o faptură fundamental creată pentru a vedea și doritoare într-o atât de mare măsură să vadă, încât fericirea umană nu merge mai departe decât contemplația.

La o primă vedere, această idee pare atât de îndepărtată de toate direcțiile actuale ale concepțiilor despre om, încât aproape că pare a fi o absurditate. Tocmai de această absurditate ne vom ocupa în cele ce urmează. Prin ea sunt vizate și presupuse mai multe lucruri care nu sunt imediat vizibile. Este avut în vedere, de exemplu, faptul că pentru omul de aici este posibilă în genere cunoașterea vizuală, că maniera sa de a da seama de realitate nu este una exclusiv cognitivă, un efort conceptual sau o muncă spirituală. Este vizat și presupus faptul că există o sărbătoare a simplei priviri. Cine contestă acest lucru, nu poate nicicum accepta teza privitoare la fericirea contemplației. Cu toate acestea, trebuie să observăm că o atare tăgăduire are numeroase consecințe, care pătrund actualmente până în realitatea politică. De exemplu, inumanitatea lumii totalitare a muncii se sprijină și pe faptul că omul este considerat, până și pe

planul existenței sale spirituale, un muncitor, pentru care există desigur pauză, dar nu și răgaz {*Ruhe*}¹.

În cele spuse mai este presupus un lucru, și anume nu doar că *activitatea* contemplației de dincolo de moarte este prezentă aici într-o formă prealabilă, într-o configurație incoativă, incipientă, ci mai ales că *obiectul*, acea li-coare divină a fericirii, trebuie să ne poată fi acordat cumva – într-o manieră oricât de imperfectă – în contemplația pământească. Deoarece lumea este creație, *creatura*, Dumnezeu este prezent în ea. „Dumnezeul transcendent” nu este un concept creștin, ci unul iluminist. Așadar, fiindcă Dumnezeu nu este în afara lumii, El se poate cu adevărat înfățișa unei priviri îndreptate către adâncul lucrurilor. Desigur, doar prin iubire vederea devine una care fericește. Aceasta este o afirmație pur descriptivă, cu totul lipsită de orice caracter romantic. Doar

¹ Termenii introduși în text între paranteze acolade îmi aparțin (*n. tr.*).

privirea a ceea ce este iubit aduce fericirea – și tocmai aceasta înseamnă conceptul de contemplație, și anume *ca ea este o privire determinată de îndreptarea plină de iubire și acceptare către ceva*. Prin urmare, putem formula acum, cu o oarecare pretenție de completitudine conceptuală, sensul deplin, tare al contemplației. Dacă ne îndreptăm forța de afirmare, adică iubirea noastră, către infinita satisfacție divină, care străbate întreaga realitate dinspre temeiul ei, și dacă această iubită satisfacție i se arată privirii sufletului într-o ivire pe deplin imediată, cu totul și cu totul liniștită, fie și pentru o clipă atunci și numai atunci are loc contemplația în sens desăvârșit.

Poate că este, însă, mai important să spunem acest lucru într-un alt fel: în acea clipă, *întotdeauna* are loc contemplația. Căci ceea ce mi se pare în mod deosebit demn de luat în seamă din vechea doctrină a contemplației este faptul că această zărire fericitoare a satisfacției divine poate fi determinată pur și simplu de orice ne iese în

cale, chiar și de cel mai neînsemnat motiv. Contemplația nu este niciun condiționată de premisa claustrului sau a celulei monahale. Ceea ce este esențial pentru contemplație se poate realiza fără să i se cunoască nici măcar numele. Astfel, este foarte posibil ca, în fapt, contemplația să aibă loc mult mai des, decât s-ar crede pornind de la imaginea cu care ne-a familiarizat omul modern.

Însă, aceste forme neaparente ale contemplației se găsesc în situația în care nu necesită doar o reflecție mai adâncă, ci și încurajare. Este necesar să fim în mod expres siguri că unele experiențe, de care putem avea parte în cursul vieții noastre de zi cu zi, sunt cu adevărat demne de întreaga slavă care a fost acordată dintotdeauna pe bună dreptate contemplației. Avem nevoie, de asemenea, de confirmarea și atestarea faptului că avem dreptate să înțelegem și să acceptăm fericirea unor atare experiențe ca ceea ce ea este în realitate: o premoniție și un început al bucuriei desăvârșite.

Este momentul acum să vorbim în special despre maniera contemplativă de a vedea lucrurile creației. Mă refer la lucrurile perceptibile și la vederea cu ochii. Nu pot accentua suficient concretețea celor spuse. Când cineva, după ce a suferit multă vreme de o sete teribilă, în sfârșit ajunge să bea, simte reconfortarea până în viscere și spune: „ce lucru glorios este apa proaspătă rece!” – atunci poate că deja a făcut, fie că știe sau nu, un pas înspre acea vedere a ceea ce este iubit în care constă contemplarea.

Ce minunată e apa, trandafirul, copacul, mărul! Însă, în deplină stare de luciditate, nu obișnuim să spunem așa ceva dacă nu există și o fărâmă de acord care depășește cele vizate în chip imediat, ceea ce este laudat literalmente, o fărâmă de asentiment care atinge temeiul lumii. Ne scoatem capul din mijlocul corvoadelor zilnice și privim dintr-o dată către o față întoarsă către noi, iar în acea clipă vedem că tot ceea ce este bun, demn de iubire, iubit de Dumnezeu.

Însă, astfel de certitudini înseamnă în fond întotdeauna unul și același lucru: lumea este în rosturi, totul își atinge scopul, în adâncul lucrurilor se află totuși pace, mântuire și glorie; nimic și nimeni nu este pierdut; Dumnezeu (după cum spune Platon) ține laolaltă începutul, mijlocul și sfârșitul tuturor celor ce sunt. Putem căpăta atare certitudini, care nu sunt gândite, ci văzute, experimentate direct, în legătură cu întemeierea și garantarea divină a tuturor ființelor, atunci când privirea noastră se îndreaptă către cele mai inaparente lucruri, când ea nu este decât o privire născută din iubire. Atunci este vorba, în cel mai precis înțeles al cuvintelor, despre contemplație, iar aceasta ar trebui să îndrăznească să fie ceea ce ea este.

Din acest fel de contemplație în fața lumii create se hrănește fără încetare adevărata poezie și adevărata artă, a căror esență este ca ele să fie laudă, cântec de slavă care depășește orice jeluire. Și nimeni care nu este capabil de asemenea contemplație nu poate pricepe poezia în manieră poetică, adică